

homeopātiskās zāles ne vien nerada blakusefektus, bet darbojas, stimulējot un līdzsvarojot paša organisma enerģiju jeb dzīvības spēku (*vital force*), kas ļauj nonākt līdz veselībai. Homeopātiskās zāles darbojas enerģētiskā līmenī, dodot impulsu organismam pašam sevi sakārtot līdzsvarā (homeostāze) un atgūt veselību.

Laiku pa laikam uzzinām arī par akcijām, kad cilvēki publiski iedzer lielas devas homeopātisko preparātu, lai it kā demonstrētu, ka tiem nav efekta.¹¹ Būtībā tā cilvēki pierāda homeopātisko zāļu nekaitīgumu, jo, kamēr nav atbilstošu simptomu, lietojot homeopātiskus līdzekļus, nevar būt rezultāta. Šie cilvēki cenšas atmāskot homeopātiju un drosmīgi *upurējas* zinātnes vārdā, taču viņiem nav absolūti nekādas saprašanas par to, kā homeopātiskās zāles darbojas.

Vispirms ir nepieciešami simptomi, un, tikai individuāli tos izvērtējot (ņemot vērā arī mentālos un emocionālos aspektus), homeopāts piemeklē atbilstošāko homeopātisko preparātu. Iedzerot zāles bez atbilstošiem simptomiem, tās neko organismam nenodaris, bet arī nepalīdzēs. Otrs aspekts ir graudiņu skaits – enerģētiskās informācijas nesējs ir katrs mazais laktozes cukura zirnītis, tāpēc vairāk graudiņu negarantē labāku rezultātu.

Jā, homeopātiskās zāles ir nekaitīgas un, pat lietotas lielās devās, kaitējumu nenodara. Vai jūs varētu iedomāties iedzert veselu iepakojumu jebkuru citu zāļu, kas stāv mājas aptieciņā?

Izdevīgais placebo

Vai kāds ir centies ar zinātnisko pētījumu šā brīža augstāko standartu – randomizētu, dubultaklu, placebo kontrolētu pētījumu – zinātniski un/vai medicīniski pierādīt jogas vai meditācijas terapeitisko efektu? Un tomēr neviens nešaubās par jogas nozīmi labas fiziskās, emocionālās un mentālās veselības uzturēšanā. Vai varētu izmērīt akupunktūras speciālista vai osteopāta darba rezultātu? Vai Baha ziedu vai aromterapijas ietekmi uz cilvēka emocionālo labsajūtu? Ikviens, kas kaut reizi šīs alternatīvās metodes ir izmēģinājis, zina, ka katrā no tām palīdz, nodrošinot noteiktu efektu. Pat ja šo terapiju ietekmi nav iespējams izmērīt, mēs šādos gadījumos nespriedelējam par placebo. Taču vārds “placebo” ir uz mēles katram homeopātijas apšaubītājam.

Latvijas Republikas Farmācijas likuma pirmās nodaļas 1. panta 7. punktā varam lasīt: “Homeopātiskās zāles — zāles, kas izgatavotas no homeopātiskajām izejvielām (produktiem, vielām vai savienojumiem) saskaņā ar homeopātisko zāļu ražošanas procedūru, kura aprakstīta Eiropas farmakopejā vai, ja Eiropas farmakopejā tā nav aprakstīta, farmakopejās, ko oficiāli lieto Eiropas Savienības dalībvalstīs. Homeopātiskās zāles var saturēt arī vairākas vielas.”¹²

Tātad nonākam pretrunā – no vienas puses, klaigājam, ka homeopātiskie graudiņi satur tikai cukuru vai maģisko

ūdeni un to efektivitāte nav lielāka par placebo,¹² no otras – homeopātiskās zāles, tāpat kā citas zāles, iekļaujam valsts Farmācijas likumā un stingri regulējam to izplatīšanu. Kāpēc cukura bumbiņas būtu jāsauc par zālēm? Kura nostāja ir istā?

Medicīnas literatūrā ir publicēti simtiem pētījumu par homeopātijas efektivitāti, kuri apliecina, ka homeopātiskās zāles palīdz cilvēkiem konkrētu slimību gadījumā, tomēr homeopātijas kritiķiem šāds, uz pierādījumiem balstīts pētījums nešķiet pietiekami spēcīgs arguments.

Kad pētījumi pierāda, ka homeopātiskās zāles spēj samazināt, piemēram, bērnu vidusauss iekaisuma simptomus labāk nekā antibiotikas,¹⁰ tad homeopātijas labo efektu novel uz placebo. Dīvainā kārtā placebo efekts tiek aizmirsts, kad gribam homeopātiju aizliegt. Šā gada aprīļa sākumā *greenmedinfo.com* bija lasāma ziņa, ka ASV Pārtikas un zāļu pārvalde (FDA) grasās pamatīgi regulēt (lasiet – aizliegt) homeopātiskās zāles Amerikā.¹² (Starp citu, uzbrukumam homeopātijai parasti aktivizējas tieši aprīlī, jo 10. aprīlis ir Hānemana dzimšanas diena, kā arī Pasaules homeopātijas diena.) Bet kāpēc jāaizliedz placebo un cukura graudiņi, kuros it kā nekā nav? Vai ar šādu attieksmi skeptiķu nometne būtībā neatzīst savu sakāvi?

Placebo daudzīnātāji arī aizmirst, ka placebo efekts ir jebkam – ķīmiskām zālēm, operācijām (izdarītām vai simulētām) un jebkurām medicīniskām manipulācijām. Tieši tāpat varam strīdēties par konvencionālo medikamentu efektivitāti. Starp citu, apmēram 50% zinātniski pētīto medikamentu efektivitāte nav zināma (sk. diagrammu).¹³

Bieži dzirdētais apgalvojums, ka neviens nevar pateikt, kā cilvēks izveselojas – homeopātisko zāļu efekta dēļ vai būtu izveselojies pats, nelietojot neko, – ir neadekvāts un nevieta, jo to pašu varētu teikt par jebkurām zālēm.

2015. gada aprīļa beigās FDA nāca klajā ar nākamā paziņojumu – nepilnu mēnesi pēc homeopātisko zāļu ierobežošanas iniciatīvas FDA sāka cilvēkus brīdināt par homeopātisko zāļu blakusefektu un to bīstamību.¹⁵ Ja šīs zāles tiek sludinātas kā tukši placebo graudiņi, vai tas nozīmē, ka cilvēki tiek brīdināti par placebo blakusefektu?

Diagramma no *British Medical Journal Clinical Evidence* raksta *What conclusions has Clinical Evidence drawn about what works, what doesn't based on randomised controlled trial evidence?*¹⁴

